

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 678/2014-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. mája 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka (sudca spravodajca), prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom [REDAKOVANÉ], Advokátska kancelária, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 MOBdoV 6/2012 z 26. novembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 678/2014-20 z 12. novembra 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 MObdov 6/2012 z 26. novembra 2013.

2. Zo sťažnosti a z jej prílohy vyplýva, že na základe návrhu sťažovateľky ako oprávnenej majiteľky zmenky vydal Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) 29. októbra 2004 zmenkový platobný rozkaz pod sp. zn. 8 Zm 18/04 (ďalej len „zmenkový platobný rozkaz“), ktorým uložil odporcom v 1. až vo 4. rade, aby do troch dní spoločne a nerozdielne zaplatili sťažovateľke sumu 1 029 000 Sk s príslušenstvom alebo aby v tej istej lehote podali proti zmenkovému platobnému rozkazu námietky. O odporcami v 1. až vo 4. rade včas podaných námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 10 Cb 4/06 z 30. júna 2010 tak, že ich neuznal za dôvodné, a preto zmenkový platobný rozkaz ponechal v platnosti. Uvedené rozhodnutie na základe odvolania odporcov v 1. až vo 4. rade potvrdil aj najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 4 Obo 80/2010 z 28. septembra 2011.

3. O mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 10 Cb 4/06 z 30. júna 2010 a rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 80/2010 z 28. septembra 2011 rozhodol najvyšší súd sťažnosťou napádaným uznesením sp. zn. 1 MObdo V 6/2012 z 26. novembra 2013, ktorým zrušil označené rozhodnutia krajského súdu a odvolacieho najvyššieho súdu a vec vrátil späť krajskému súdu na ďalšie konanie.

4. Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľka namieta arbitrárnosť uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 MObdo V 6/2012 z 26. novembra 2013 vydaného v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora, a to z dôvodu, že považuje za nesprávny právny názor dovolacieho najvyššieho súdu, že na daný prípad namiesto čl. I § 17 zákona č. 191/1950 Sb. Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov (ďalej len „zmenkový zákon“) mal byť aplikovaný čl. I § 20 ods. 1 tohto zákona, a z dôvodu, že sťažovateľka spochybňuje záväzné stanovisko najvyššieho súdu na postup, resp. rozsah dokazovania v ďalšom konaní, podľa ktorého by dôkazné bremeno týkajúce sa preukázania tvrdení odporcov v 1. až vo 4. rade, že podpisy na spornej zmenke nie sú ich podpismi, nemalo spočívať na samotných odporcoch, ale na sťažovateľke, ktorá však ako majiteľka zmenky odporcov v čase vystavenia zmenky ani nepoznala, keďže zmenka bola na ňu indosovaná (rubopisom prevedená z prvého majiteľa zmenky). Podľa sťažovateľky by malo toto dôkazné bremeno preto spočívať na pleciach odporcov v 1. až vo 4. rade. Napokon v poradí treťou námietkou sťažovateľka poukázala aj na to, že najvyšší súd v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 1 MObdoV 6/2012 konal ako s účastníčkou konania aj s odporkyňou v 1. rade (pani [REDACTED]), a to aj napriek nedostatku jej právnej subjektivity, pretože odporkyňa v 1. rade ešte 4. januára 2013 zomrela, takže sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora ani nemohla vyjadriť, a to ani v zastúpení jej právnym zástupcom, ktorému zaniklo splnomocnenie na jej zastupovanie jej smrťou, pričom najvyšší súd v danej veci rozhodol 26. novembra 2013.

5. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z článku 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 46 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky, a základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu vyplývajúce z článku 46 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky, a základné právo sťažovateľky na rovnosť všetkých účastníkov súdneho konania vyplývajúce z článku 47 odsek 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 26. novembra 2013, spisová značka I MOBdoV /6/2012 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 26. novembra 2013, spisová značka I MOBdoV 6/2012 sa z r u š u j e a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadosťučinenie sťažovateľke vo výške 1 000 eur (slovom tisíc eur) na účet právneho zástupcu sťažovateľky.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľke trovy konania v sume 284,08 eur na účet jej právneho zástupcu, do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

6. Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrila za najvyšší súd jeho predsedníčka listom sp. zn. KP 3/2015-1, Nobs 1/2015 z 22. januára 2015 a k vhodnosti ústneho pojednávania po urgencii ústavného súdu aj právny zástupca sťažovateľky listom z 12. mája 2015.

6. 1 Predsedníčka najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení okrem iného uviedla:

«Sťažnosťou napadnuté rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, pretože dovolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. ...

... oznamujeme, že najvyšší súd s upustením od ústneho pojednávania súhlasí.»

6. 2 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom vyjadrení uviedol:

„... sťažovateľka... súhlasí a dáva svoj výslovný súhlas, aby Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania v tejto právnej veci.“

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

8. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. V súvislosti s námietkou sťažovateľky, podľa ktorej najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 1 MOBdo V 6/2012 konal ako s účastníčkou konania aj so žalovanou v 1. rade aj napriek tomu, že táto zomrela, ústavný súd síce konštatuje, že uvedená skutočnosť musela byť najvyššiemu súdu známa, pretože podľa jeho zistení 26. apríla 2013 mu bola vrátená nedoručená zásielka adresovaná žalovanej v 1. rade s poznámkou „*adresát zomrel*“, pričom v uvedenej zásielke najvyšší súd zasielal žalovanej v 1. rade na vyjadrenie mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora, avšak ústavný súd súčasne konštatuje, že vzhľadom na kasačný charakter rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorý uznesením sp. zn. 1 MOBdo V 6/2012 z 26. novembra 2013 nerozhodoval v merite veci (rozhodnutie má iba procesný charakter), ako aj vzhľadom na to, že uvedeným postupom najvyššieho súdu nemohlo byť žiadnym spôsobom negatívne a na škodu sťažovateľky ovplyvnené jej procesné postavenie žalobkyne v spore, pretože najvyšší súd konal v napádanom konaní

o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora, ku ktorému sa mala možnosť vyjadriť sťažovateľka a tiež žalovaní v spore [pričom v mene žalovaných v 3. a vo 4. rade sa vyjadril ich právny zástupca, ktorý bol až do smrti žalovanej v 1. rade aj jej právnym zástupcom, takže sa dá predpokladať, že v jej mene by sa vyjadril identicky], takže najvyšší súd nerozhodoval na podklade žiadneho vyjadrenia, ktoré by nebolo v danej veci relevantné, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade toto procesné pochybenie najvyššieho súdu nemôže mať za následok namietané porušenie sťažovateľkou označených práv, preto jej sťažnosti nevyhoveli, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

10. Ústavný súd nevyhoveli sťažnosti sťažovateľky, ani pokiaľ ide o ďalšie dve jej námietky týkajúce sa podľa nej nesprávneho právneho názoru najvyššieho súdu vysloveného v uznesení sp. zn. 1 MOBdoV 6/2012 z 26. novembra 2013. Týka sa to nutnosti aplikácie čl. I § 20 ods. 1 zmenkového zákona na daný prípad a rozloženia zaťažnosti účastníkov konania dôkazným bremenom pri preukazovaní pravosti podpisov na spornej zmenke. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje v prvom rade na skutočnosť, že ústavné súdnictvo a právomoc ústavného súdu sú vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, v ktorých protiústavnosť nemožno napraviť iným spôsobom. Ide o jeden zo základných princípov, ktoré ovládajú konanie pred ústavným súdom, a to o princíp subsidiarity.

11. Keďže konanie, v ktorom sa sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne domáha od žalovaných zaplataenia zmenky, po vrátení veci najvyšším súdom v súčasnej dobe prebieha opäť pred prvostupňovým krajským súdom pod novou sp. zn. 15 Cb 1/2014 (pôvodne pod sp. zn. 10 Cb 4/06) a toto konanie ešte nie je ukončené, ústavný súd konštatuje, že v tomto procesnom štádiu konania, keď právomoc všeobecných súdov predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, je podanie sťažnosti sťažovateľkou v tejto časti predčasné (m. m. IV. ÚS 228/2010, IV. ÚS 311/2010), pretože svojich práv sa sťažovateľka môže dovolávať ešte v prebiehajúcom konaní.

12. Ústavnému súdu jeho postavenie ochrancu ústavnosti oddeleného od sústavy všeobecného súdnictva neumožňuje skúmať uvedené vecné námietky sťažovateľky v štádiu

po vrátení veci najvyšším súdom na ďalšie konanie krajskému súdu. Tieto námietky sa totiž týkajú právneho posúdenia a tiež rozsahu dokazovania vo veci dosiaľ právoplatne nerozhodnutej, pričom systém opravných (riadnych i mimoriadnych) prostriedkov v civilnom sporovom konaní nekladie ústavnému súdu žiadne prekážky pre meritórny prieskum predmetných námietok, avšak až po právoplatnom ukončení konania.

13. V tejto súvislosti pokiaľ ide o otázku viazanosti súdu nižšieho stupňa (v danom prípade krajského súdu) právnym názorom súdu vyššieho stupňa (v danom prípade názorom najvyššieho súdu), ústavný súd už deklaroval požiadavku, aby aj odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho, resp. dovolacieho súdu, ktorým sa zrušuje meritórne rozhodnutie súdu nižšieho stupňa, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie, spĺňalo požiadavky kladené na jeho kvalitu v čl. 46 ods. 1 ústavy či v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Odôvodnenosť vyslovenej požiadavky podčiarkuje okrem iného i samotná zásada viazanosti prvostupňového súdu právnym názorom súdu odvolacieho, resp. dovolacieho. Ak je totiž súd nižšieho stupňa povinný rešpektovať v ďalšom konaní právny názor súdu jemu nadriadeného, potom je dôvodné od nadriadeného súdu očakávať náležité sformulovanie dostatočne konkrétnych inštrukcií o potrebe odstrániť nedostatky konania pred súdom nižšieho stupňa (podobne III. ÚS 46/2013).

14. Viazanosť nižších súdov právnym názorom dovolacieho súdu platí za predpokladu, že sa po zrušení napadnutého rozhodnutia skutkový základ vo veci nezmení natoľko, že je vylúčená aplikácia právneho názoru dovolacieho súdu na nový skutkový základ (napr. IV. ÚS 27/2010).

15. V danom prípade dovolací najvyšší súd deklaroval ako záväzne právne kvalifikovať už zistený skutkový stav a tiež inštruoval krajský súd, ktorý bude vo veci ďalej konať, v akom rozsahu je potrebné ešte dokazovanie doplniť. V tejto súvislosti je úlohou krajského súdu, aby dokazovanie prispôbil okolnostiam danej veci predovšetkým s prihliadnutím na absolútne (obojstranne) abstraktný charakter daného zmenkového vzťahu medzi na jednej strane sťažovateľkou ako majiteľkou zmenky, na ktorú bola zmenka

prevedená (indosovaná) pôvodným jej majiteľom a ktorá nebola prítomná pri uzatváraní záväzkového (kauzálneho) vzťahu, a na strane druhej medzi žalovanými majúcimi postavenie ručiteľov (avalistov) preberajúcich ručenie v postavení konateľov dlžníka, majúcich vedomosť o existencii kauzy (t. j. dlhu, ktorý nepopierajú) zabezpečenej zmenkou, a aby krajský súd tieto svoje závery náležite odôvodnil.

16. Vzhľadom na uvedené ústavný súd uzatvára, že v prípade indikovanej možnosti porušenia práv sťažovateľky aj po právoplatnom skončení veci sa sťažovateľka bude môcť domáhať ich ochrany a preskúmania právoplatného meritórneho rozhodnutia novou sťažnosťou pred ústavným súdom.

17. Pretože rozhodovanie o ďalších častiach petitu sťažnosti je podmienené vyhovením sťažnosti vo veci samej (vyslovením porušenia základných práv alebo slobôd zaručených v ústave alebo v kvalifikovanej medzinárodnej zmluve), ústavný súd sa už týmito ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2015